

Izhaja ob 4 zjutraj.

Stano celoletno . . . 240 K
mesечно 20
za sedem dni . . . 300
za teden 600

Oglaš za vsak mm višine
stolpca (88 mm) . . 2 K
malj oglaš do 30 mm
stolpca (58 mm) . . 1

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko.

Uredništvo:
Miklošičeva cesta št. 14/1
Telefon št. 72
Upravišтво:
Slovenski trg št. 4
Telefon št. 28
Račun iz. polit. del. urada
št. 11.422

Karl in Zita Habsburg ujeta

Karlova armada obkoljena - Pogajanja za kapitulacijo - Ukaz o mobilizaciji v Jugoslaviji - Mobilizacija v Čehoslovaški in Rumuniji - Ultimatum velike antante - Zahteve male antante - Na velasile se to pot ne oziramo - Načelniki vseh strank za politiko vlade - Pašić v Beogradu

Dunaj, 24. oktobra. (Izv.) Ob desetih urih zvečer je preko antantinih misij dosepla na Dunaj uradna vest budimpeštanske vlade, da sta Karl in Zita že v rokah Horthyjevih čet in da je karlistični puč smatrati za ponesrečen.

ULTIMATUM VELIKE ANTANTE.

Pariz, 24. oktobra. (Havas.) Poslaniška konferenca je naročila zastopnikom zaveznikov v Budimpešti, naj poročajo madžarsko vlado, da proglasi odstopanje Karla, se polasti njegove osebe in ga prisili, da zapusti Madžarsko, sicer odklanjajo zavezniški vsako odgovornost za posledice, ki bi moge nastati za Madžarsko.

Pariz, 24. oktobra. (Izv.) Veleposlaniška konferenca je danes predpoldne sklenila, da bodo poslaniški Francije, Anglije in Italije pri budimpeštanski vladi zahtevali že tekom jutrišnjega dne:

- 1.) madžarski kabinet izjavi kategorično, da je Karl IV. in vsa njegova rodbina odstavljena od madžarskega prestola;
- 2.) madžarska vlada se mora polastiti Karlove osebe in
- 3.) madžarska vlada mora poskrbeti za to, da zapusti Karl Madžarsko pod pogoji, ki jih bo predpisala antanta.

Za slučaj, da se madžarska vlada ne pokori in ne izvede zahtevanih ukrepov, odklanjajo antanta vsa odgovornost za posledice, ki bodo zadele Madžarsko.

K temu sklepu pripominja današnji "Temps", da je bil ta sklep budimpeštanski vladi že danes brzojavno sporočen, da pa izgleda, da so brzojavne zveze z Madžarsko sedaj jako slabe.

Budimpešta, 24. oktobra. Iz zanesljivih virov se doznava, da namerava vlada kralja prisiliti k temu, da se končno javno zase in za svojega ena odprave prestolu. Vlada namerava kralja toliko časa internirati na Madžarskem, dokler se ne reši vprašanje drugega kraja njegove intervencije.

London, 24. oktobra. Poslaniška konferenca se bo na današnji seji posvetovala o odpoklicanju medzaveznih generalne misije iz Sopronja.

KARL MORA V DVEH DNEH VEN.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) V tukajšnjih političnih krogih prevladuje mnenje, da bo mala antanta, čim pride do sporazuma, ukrenila sledeče korake: Predstavniki male antante v Budimpešti izročijo najprej madžarski vladi kolektivno noto, v kateri bodo zahtevali, da mora kralj Karl zapustiti Madžarsko v dveh dneh po predaji note. Ako kralj Karl do takrat ne zapusti Madžarske, potem bo izdan takoj ukaz za koncentrični pohod proti Budimpešti, da se Karl izžene iz Madžarske z orožjem.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Merodajen naš državnik je izjavil, da naša vlada sedaj ne bo zadovoljna samo z izgonom Karla Habsburga iz Madžarske, ampak je naša vlada zahtevala, da se v polni meri izvrši trianžska pogodba ter najenergičnejše zahteva izpraznjenje Burgenlanda ter da se Madžarska razoroži pod kontrolo male antante in povrne v svojo škodo, nastalo iz naših vojaških priprav.

ODLOČNOST MALE ANTANTE.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) V tukajšnjih merodajnih krogih vlada razpoložljive, da se z vso odločnostjo prepreči vsaka akcija s strani velesil, ki bi stremela za tem, da bi se akcija proti Karlu Habsburgu zavlačevala, ker je nastopil sedaj za malo antanto trenutak, da pokaže, da se bo jako za nevtiralnost in svobodo svojih narodov ne pusti od nikogar ovirati.

NAŠ POSLANIK ZAPUSTIL BUDIMPEŠTO.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Naša vlada je dobila vest, da je naš poslanik v Budimpešti, Milojević, zapustil Budimpešto. Prihod Milojevića v Beograd se pričakuje danes.

UKREPI NASE VLADE.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Dosedaj ni bila v Jugoslaviji odrejena niti splošna niti delna mobilizacija, pač pa sta dobila komandanta I. in IV. armije že vsa potrebna navodila. Naše čete se že pomikajo v svrhu zaštite države proti madžarski meji. Vojno ministrstvo je dobilo dovoljenje za poziv treh letnikov na šesttedensko orožno vajo (1918—1920). Če bi se izkazala potreba, potem se pokličejo pod orožje.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Ukaz o pozivu na vojaško vežbanje se glasi: V imenu Nj. Veličanstva Aleksandra, po milosti božji in volji naroda kralja Srbov, Hrvatov in Slovencev (člen 59. ustave) odloča ministrski svet kraljevine SHS na predlog ministra vojne in mornarice ter na podlagi člena 84. in 85. zakona o ustroju vojske,

da se takoj pozove na šesttedensko vežbo potrebno število rezervnih oficirjev, obveznih in doslužnih od leta 1880. do danes, kakor tudi potrebno število živine in vozil.

Naš minister vojne in mornarice naj izvrši ta ukaz.

24. oktobra 1921 v Beogradu.

Zastopnik predsednika ministrskega sveta minister priprave za ustavotvorno skupščino in izenačenje zakonov: Marko Trifković l. r. Slede podpis ostalih ministrov.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Vojski, ki so pozvani povodom povratka Karla Habsburga na vežbanje, so bili na to pripravljani že pred enim mesecem. Ko so dobili pozive na vežbanje. Zato se sedaj pozivu hitro odzivajo. Vojaški obvezanci prihajajo točno in polnoštevno in so odločeni in pripravljeni, boriti se proti Madžarom. Vsi žele, da se jih takoj pošlje na fronto.

NASE ČETE PRIPRAVLJENE NA POHOD.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Koncentracija naše armade na madžarski meji je v polnem teku, tako da naša vojska v najkrajšem času prekoraci mejo na Madžarsko.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) V političnih krogih se smatra, da se to pot Karlova pustolovščina ne bo končala brez oboroženega konflikta.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Kakor doznava vaš dopisnik, sta dva višja štabna oficirja čehoslovaške na potu v Beograd. Istotako potujeta dva naša višja štabna oficirja v Prago.

MOBILIZACIJA NA ČESKEM.

Praga, 24. oktobra. Čehoslovaški tiskovni urad poroča: Predsednik republike je odredil delno mobilizacijo. Minister za narodno branbo je določil 27. oktober kot prvi dan mobilizacije.

Praga, 23. oktobra. (Izv.) Mobilizirani so obvezniki do 32 leta. Mobilizacijski plakati so bili nabiti večerj v večernih urah. Praška divizija je že odrinila na mejo. Vsak promet z Madžarsko je ukinjen. Tudi je ukinjen brzojavni in telefonski promet z vsem inozemstvom. Minister socialne politike je odredil, da se za čas mobilizacije obustavi osemurnik v vseh obratih in svrhu produkcije za armado.

ROMUNIJA MOBILIZIRA.

Bukarešta, 23. oktobra. (Izv.) Ministrski svet je imel danes predpoldne sejo. Definitivni ukrepi sledijo jutri, ker se ministrski predsednik general Averescu in zunanji minister Take Jonescu baš vrneta iz Pariza in prispeta šele tekom jutrišnjega dne v Bukarešto. Min. svet je sklenil sporočiti Jugoslaviji in Češki, da je Rumunija z njima solidarna.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Rumunski poslanik na našem dvoru gosp. Emand je izjavil, da je Rumunija poslala na mejo proti Madžarski dve diviziji in da je vlada izdala ukaz za delno mobilizacijo.

MADŽARSKÉ LEGIJE PROTI KARLU.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Vaš dopisnik doznava, da se bodo na naših tleh postavile madžarske legije, ki bodo obstojale večinoma iz madžarskih izseljenikov, kateri bodo z našo vojsko prekoracile madžarsko mejo in pomagale zrušiti madžarski Horthyjev režim.

TUDI POLJSKA PROTESTIRA.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Ministrski svet je imel danes dopoldne sejo, ki je trajala do pol 14. ure. Predložena so bila poročila, ki so jih poslali zastopniki naše države iz centralne Evrope o položaju, ki je nastal veld povratka Karla Habsburga na Madžarsko. Naš diplomatski zastopnik iz Varšave poroča, da se je poljski notranji minister izjavil z vso odločnostjo proti Karlovi avanturi. Naš poslanik v Pragi dr. Vošnjak je bil pri ministrskem predsedniku dr. Benešu, ki mu je izjavil, da je nastopil sedaj čisto feoderia. Čehoslovaška vlada je odredila mobilizacijo 4 letnikov.

ITALIJA PROTI SAMOSTOJNI AKCIJI MALE ANTANTE!

Rim, 24. oktobra popoldne. (Izv.) Vladna "Agenzia Volta" javlja: "Italija je v stalnem stiku z državami male antante, s katerimi je zavezana, kakor znano, po antihabsburški konvenciji. V tem oziru je Agenzia mnenja, da je "smatrala Consulta za potrebno, da izjavi vladam v Pragi, Beogradu in Bukarešti, da smatra vsako samostojno iniciativo izven sklepov velikih sil za neumestno in opasno."

ITALIJANSKO MNENJE.

Rim, 24. oktobra. (Izv.) Vse jutranje italijansko časopisje se enodušno izreka proti karlistovski avanturi in se razburja, ker je mnenja, da je ta Karlov čin spravi v nevarnost sklepe na beneški konferenci. Della Torretta je vedel za priprave v Burgenlandu in je zato hitel z beneškim dogovorom, ker je mislil, da bo z njim paraliziral karlistovsko nevarnost ter tako ubil dve muhi na en udarec. Nevarnost je sedaj, da bo Mala antanta sklenila lastne sklepe in jih hoteli tudi izvršiti. Ze sedaj je stališče Male antante mnogo vplivnejše kot pred dvema dnevnoma Pomembem je zaključni stavek lista "Messaggero", ki je kakor znano glavni organ italijanskega zunanje ministra Della Torrette: "Italijanska politika hoče vzdrževati mir v srednji Evropi. Karlova pustolovščina moti te italijanske namene. Vendar pa bi morale velike in male države v Evropi pomisliti, ali si želi restavracijo res le majhen krog plemičev na Madžarskem, ali pa ima to željo ves madžarski narod, in po tem bi se morali šele uravnati razni ukrepi držav. Končno se morajo karlistovske zgaže na Madžarskem pripisovati tudi vplivu drugih tujih držav, zlasti Francije, ki bi rada videla, da bo ta nevarnost vplivala tudi na Avstrijo. Izgleda torej, da želi della Torretta, da bi se postopalo previdno in počasi in izhajalo brez intervencije.

ANGLEŠKO MNENJE O MALI ANTANTI

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Naš poslanik v Londonu je poslal naši vladi obvestilo, da vlada v tamkajšnjih krogih miselnje, da angleška vlada ne bo nasprotovala akciji jugoslovanskih čet proti Budimpešti. Med našo in čehoslovaško vlado je bil dosežen sporazum, da treba Madžarsko sedaj za vsako ceno razorožiti.

POGAJANJA ZA KAPITULACIJO.

Budimpešta, 24. oktobra. Uporniki so večerj zvečer naprosili poveljništvo narodne armade, naj odpolije dva delegata k pogajanjem za premirje. Pogajanja so se pričela davi ob osmih v pristavi pri Török - Ballutu. Vladna delegata, preoblečeni minister Kania in feldmarsallajtnant Sarkany, sta naznanila pogoje madžarske vlade za premirje. Pogoji so sledeči: 1.) Brezpogojna predaja. 2.) Vojaški svetovalec kralja se postavi pred sodišče. 3.) Moštvo se razoroži in amnestira. 4.) Kralj ostane toliko časa interniran na Madžarskem, dokler se ne uredi vprašanje njegove odstranitve. 6.) Kraj, kamor se kralj odstrani in modalitete odpuščanja določijo velesile. 7.) Politični svetovalec kralja se postavi pred sodišče. — Delegata kralja bivši minister Gratz in polkovnik Lehar sta vzela te pogoje na znanje. Gratz se je obvezal, da bo Karlu priporočal, naj jih sprejme.

Budimpešta, 24. oktobra popoldne. Vlada od Karla ni dobila še nobenega odgovora. Vojaška akcija se nadaljuje.

je. Habsburgove čete se umikajo v paničnem begu. Mnogo vjetnikov. Karl beži v posebnem vlaknu proti Komornu. Vlada smatra, da so vojaške akcije končane, ker Karl ne bo mogel dobiti novih ojačenj. Pronay in Hejas zatrjujejo svojo zvestobo. Hejas marsira s svojo četo proti Karlu.

Budimpešta, 24. oktobra. Vstaši so zbežali do Tate. Izgubili so skoro polovico svojih čet. Kmetje so na progi Bioske-Stolni Belgrad razdrli železniške tračnice, da bi preprečili beg vstašev proti jugu.

POGAJANJA LE KOMEDIJA?

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) V tukajšnjih krogih se z veliko nezaupljivostjo motrijo vesti o bojih med karlisti in Horthyjevci. Trdi se, da so pogajanja med Horthyjem in Karlom le dogovorjena igra. Sodi se, da je Karl Habsburg v resnici že zdavnaj v svojem gradu v Budimpešti.

KAJ PRIPOVEDUJE GROF BETHLEN.

Zagreb, 24. oktobra. (Izv.) Poročevalec zagrebske "Rieči" v Budimpešti je imel z madžarskim ministrskim predsednikom grofom Bethlenom razgovor o položaju, ki je nastal veld zopetnega povratka razkralja Karla na Madžarsko. Grof Bethlen je izjavil poročevalcu sledeče: Položaj vlade je bil v prvem trenutku jako težaven, ker je dobila vlada prepozno poročilo o Karlovem prihodu v Sopronj. Ker so bile brzojavne in telefonske zveze s Sopronjem takoj prekinjene, smo slutili, da se je moralo tamkaj nekaj zgoditi. Jaz sem se za časa kraljevega povratka v Sopronj mudil v Pečuju, kjer sem hotel uveriti javnost, da je neobhodno potrebno, da se za sedaj vprašanje kralja popolnoma izključi iz javnega življenja. Kakor hitro pa je dobila vlada obvestilo o Karlovem prihodu in njegovem pohodu proti Budimpešti, se je takoj odločila za protiukrepe. Kralj Karl je z Osztenburgovim bataljonom prodiral proti Pešti. Vladne čete so ga v soboto ustavile pred Komornom. Naša vlada stoji trdno na stališču, da kralj Karl za sedaj nikakor ne more zasedati madžarskega prestola. Poveljstvo nad vladnimi četami je poverjeno generalu Nagyju, ki ima strog ukaz, da zadrži kralja. Sedaj se nahajajo Osztenburgove čete pred Bud. 18 km od Budimpešte. Madžarska vlada je odločena, da napravi svojo dolžnost in uverjena, da bo tudi zmaga.

MADŽARSKA REPUBLIKANSKA VLADA NA DUNAJU.

Dunaj, 24. oktobra. (Izv.) Madžarski republikanci so na Dunaju sestavili svojo novo madžarsko vlado z ozirom na sedanje dogodke. Portfelje so si sledeče razdelili: Predsedstvo Gieswein, zunanje zadeve Lovassy, notranje Garami, justico Ronay, vojsko Doen, finance Szende, šef izveštelijske službe baron Hatvany. Karolyu so poslali telegram, naj se poda v svrhu politične akcije madžarskih republikancev takoj na Dunaj.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Grof Karoly dospe jutri zjutraj v Beograd.

VSE STRANKE PODPIRAJO VLADINO AKCIJO.

Beograd, 23. oktobra. (Izv.) Danes popoldne so se ministrskega sveta udeležili tudi načelniki parlamentarnih skupin, namreč Ljuba Davidović za demokrate, Aca Stanojević za radikale, Voja Lazić za zemljoradnike, Nedeljko Divac za socialne demokrate, Ferid Magajčić za muslimane, Ante Dulibić za klerikalce, Djonović za republikance. Zastopnik ministrskega predsednika Marko Trifković je načelnike informiral o ukrepih vlade prilikom povratka Habsburga na Madžarsko. Tokom razgovorov so zastopniki strank dobili popoln vpogled v postopanje vlade in so je soglasno odobrili ter istotako soglasno sklenili, da naj vlada tudi v nadalje postopa kakor bo to zahteval položaj. Po odhodu načelnikov strank se je vršilo posvetovanje ministrov in vojnega ministra ter šefa generalnega štaba. Sklepi tega posvetovanja ostanejo tajni.

PAŠIĆ V BEOGRADU.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Večerna "Tribuna" in "Novosti" imajo vest, da prispe jutri z orient - ekspresom ministrski predsednik Pašić v Beograd.

VZROK VELIKEGA POZARA V BEOGRADU.

Beograd, 24. oktobra. (Izv.) Sedaj je jasnjeno, da požarja v bližini savaškega mosta ni povzročila zločinska roka niti ni zgorelo petrolejsko skladišče monopola, kakor so poročali senzacijski listi, marveč so iskre lokomotive vnele prazne bencinske sode, požar se je pa v sled vetra razširil, tako da sta zgorela dva slepa in skladišče "Jugoslovanske trgovinske banke" in "Srpske centralne banke". Škoda je čez 4 milijone dinarjev, ena ženska je utonila. (Glej tudi vest na tretji strani).

Razne vesti

SOVJETSKA REPUBLIKA NA PORTUGALSKEM.

Madrid, 23. oktobra. Kakor se javlja iz Viga, je neki bivši republiški minister, ki se je vrnil iz Lizbone, izjavil, da ima revolucionarno gibanje na Portugalskem izrazito bojševski značaj. Prvi čin nove vlade je bila oprostitve morilca Tittonijsa Caeserja, kakor tudi vseh oseb, obsojenih zaradi socialnih prestopkov. Revolucionarci na Portugalskem hočejo proklamirati sovjetsko republiko. V Porto so poizkusili napasti francoski in angleški konzulat in banke, ki pa so bile zastražene po četah. Voditelj divizije, Roza, je odšel s svojimi četami v Lizbono, da bi strmo glasil novo vlado.

KRITIČNO GIBANJE NA NEMSKEM.

Berlin, 24. oktobra. (Izv.) Javila se veliko politično gibanje. Vse stranke organizirajo protestne izjave proti antanti zaradi ukrepov v vprašanju delitve Gornje Šlezije in pozivljajo vlado, naj izroči antanti protestno noto zaradi kršitve mirovne pogodbe z delitvijo Šlezije.

MINISTER MAURI V IDRILJ.

Gorica, 24. oktobra. (Izv.) Italijanski minister za poljedelstvo Mauri je obiskal Gorico in Idrijo. V Doleh pri Idriji je ministra župan pozdravil z daljšim govorom, v katerem je dejal m. dr.: "Mi Slovenci smo hvaležni Italiji za vse, kar je Italijanskega in za njeno materinsko pomoč."

AMNESTIJA V ITALIJI.

Rim, 24. oktobra. (Izv.) Danes je objavljen tekst ital. amnestije, ki velja tudi za zasedeno ozemlje. V priliki srebrne poroke ital. kralja se pomilosti tudi anarhist D'Alba, ki je leta 1912 poskušal atentat na kralja.

ZANELLA V PRAGI.

Rim, 24. oktobra. (Izv.) Sinoči je prišel v Rim reški predsednik R. Zanella, ki je takoj imel daljši razgovor s šefom vojnega ministra, polkovnikom Carlotijem.

BORZA.

Zagreb, devize: Berlin 178 — 176, Bukarešta 206, Milan 1100 — 1108, London (izplačilo) 1120 — 1125, (šek) 1120, Newyork (šek) 281 — 282, Pariz 2020 — 2040, Praga 295 — 299, Švica 5250 — 5300, Dunaj 8.50 — 8.95, Budimpešta 28 — 38.50, valute: dolarji 278 — 281, rublji 15 — 18, češke krome 295 — 300, napoleoni 945, marke 174, leji 205 — 208, lire 1000 — 1100. Banka za Primorje 850. Trgovska obrtna banka 235 — 240. Hrv. eskomptna banka 690 — 700. Brodska banka 400 — 410. Jadranska banka 1550 — 1600. Jugoslovenska banka 495 — 500. Ljubljanska kreditna banka 875 — 890. Narodna banka 520 — 525. Praskodlona 5200 — 5250. Rečka pučka banka 420 — 480. Srpska banka 705 — 710. Goranin 580 — 660. Narodna šumska industrija 570 — 580. Našička ind. drva 535. Gutman 1450 — 1500. Slavonija 670 — 675. Trboveljska premog. družba 690 — 500. (Dunaj in Curih glej 3. stran). Trst, valute: avstrijske krome 1.06, dinarji 37.50, dolarji 25.60, dvajsetfranki 96.75, funti 100.50, devize: Francija 185.75, London 100.75, Newyork 23.70, Švica 476, Atene 105, Berlin 15.75, Bukarešta 18.50, Praga 27.25, Dunaj 0.88. Budimpešta, 24. oktobra. Po ukaz vlade ostane budimpeštanska borza danes aprta.

Praga, 24. oktobra. Zbornica je sklicana za sredo dne 26. t. m. Dnevni red: Poročilo ministrskega predsednika o položaju.

Praga, 24. oktobra. Na današnji seji zbornice je obravnavala ministrski predsednik in zunanji minister dr. Beneš stališče češkoslovaške vlade na pram dogodkom na Madžarskem in izjavila med drugim: Z ozirom na obstoj nevarnosti smo sklenili *čimprej pripraviti vse potrebno*, da se ta stvar tako absolvi, da ne bo imela nikakih posledic, eventualno da se seže po najboljši energični ukrepih in da se tako *prepreči restavracija Habsburgovcev*. Svoje čase sem opozoril Zvezo narodov na to, da smatra Češkoslovaška vsak potkus vzpostaviti Habsburžane kot napad na mir v Srednji Evropi, kot kršitev mirovnih pogojev in integritete sosednih držav, kar sem naznanil tudi zaveznikom. Ministrski predsednik je poudarjal, da se je tudi Italija vedno stinjala s temi intencijami in da med Češkoslovaško in Italijo pri zadnjih dogodkih v Burški ni bilo nikakega neopozumljenja. Tudi danes, je rekel ministrski predsednik, je Italija z nami. Kar se tiče Francije, moram naglasiti, da so ji take vrste pučl ravnotako zoprni, kakor Angliji. Ministrski predsednik je končal z izjavo, da se mora vprašanje Habsburgovcev hitro rešiti in sicer tako rešiti, da v bodoče ne bo več vznemirjalo Evropo.

POMIRJENJE V AVSTRIJI

Dunaj, 24. oktobra. (Izv.) Dogodek dneva je vest, da je italijansko poslanstvo v Beogradu imenoma svoje vlade izjavilo jugoslovanski vladi, da je Italija solidarna z Malo antanto v nastopu proti Habsburgovcem. Govorice, da so jugoslovanske čete v več divizijah že prekorale madžarsko granico, so bile sprejete z velikim zadovoljstvom. V Avstriji se je prvotna silna razburjenost polegla in napravila mestu hladnejšemu presojanju Karlove pustolovščine. Tudi delavstvo se je pomirilo. Vselej tega se tudi ne oglašja v toliki meri v protovoljske bataljone. V notranji Avstriji se pa vpisovanje delavstva in oboroževanje živahno nadaljuje. V Neufeldu je poveljstvo tretje brigade madžarskih protovoljcev razrušilo železniško zvezo med Avstrijo in Madžarsko. Iz Brucka se pa javlja, da so tamonje madžarske čete stovolske čete skoraj popolnoma izginile iz okolice.

Dunaj, 24. oktobra. (Izv.) Avstrijski delegati, ki so bili imenovani za Portorose, niso odpotovali, ampak so odložili odpotovanje na nedoločen čas. Tudi Čehi niso odpotovali. (Javili smo že v nedeljo, da je konferenca v Portorose odložena.)

KAKO SI DUNAJSKI LEGITIMISTI PREDSTAVLJAJO SVET.

Dunaj, 23. oktobra. (Izv.) Legitimistična "Montagszeitung" piše: Karli ni prišel kot puščica, marveč na poziv svojih pristaev. Njegov največji nasprotnik je v prvi vrsti Mala antanta. Nasprotniki se pa nahajajo tudi med Madžari, zlasti med onimi, ki so za svobodno izvolitev kralja. Vendar pomeni Karlov povratek resen in odločen potkus, da se v srednji Evropi zopet vzpostavi red, mir in varnost ter svoboda doslej potlačeni narodov (1). Njegov sedanj tumaški čin pomeni pričetek reorganizacije srednje Evrope! Isti list poroča iz Odenburga (Soprona): Karl se je odločil za svoj pohod na nasvet madžarskih legitimistov, ki so se odločili za ta nasvet v zadnjem hipu, ko je Horthy dal ukaz, naj se Osztenburgove čete formacije takoj razpuste. S tem bi takozv. "bratilske formacije", ki so jedro legitimističnega pokreta, izgubile in vsa akcija bi postala brezpomembna. Zato so smatrali legitimisti takojšnji pohod Karla za neobhodno potreben, ker so iz Horthyjevega ukaza razvideli, da se nagiblje Horthy k pristašem svobodne kraljevske izvolitve. Sedaj smatrajo legitimisti Horthyjevo stališče za omajano in njegov položaj za nevzdržen.

DUNAJSKA BORZA NORI.

Dunaj, 24. oktobra. (Izv.) Borza je mogla čisto danes zavzeti svoje stališče k karlistovskemu puču, ker od petka ni delovala in je imela vesle tega časa, da si opomore od prvega strahu in presenečenja. V prostem prometu je borza reagirala v zobot s poslabšanjem dunajskega kurza napram vsem valutam in s padanjem vrednosti akcij. Danes je borza otvorila z viharno hausse. Kakor se je pred kratkim pričakovalo, da so akcije dosegle znesek: 100.000 K (Gališki petroleji), tako so danes prvič akcije dosegle znesek 200.000 K (Velitzer Magneit). "Gališka" (petroleji) od 90.000 na 175.000 K. Tudi druge akcije so raznašale velikanske hausse za mnogo tisočev. Kupci so ponavljali tujci, ki so se prevzemali skoraj vse akcije, ki so se v resnici pojavile na borzi. Izgleda, da se ta promet jutri in v prihodnjih dneh nadaljuje v istem tempu, ker rapidno raste pesimizem in pada zaupanje v avstrijsko kruno in možnost, da se še kdaj popravi, zlasti tudi po "četrtnih" izjavah Branda avstrijskemu zastopniku in po izjavah Amerikancev. Tudi ni Görtlerjev ekapera vrhulji prav nikakršnega zaupanja in v njegovo finančni načrt nihče ne veruje. Celu madžarske kruno, ki bi morale vladati zadnjih političnih dogodkov padati in ki stoji v Curihu za 10 točk slabše nego vberaj (na 0,60), so se dvignile na Dunaju visoko nad švicarsko pariteto zopet na 4,50, razenale stolet poljsko marko na Dunaju nad švicarsko pariteto.

Slovesna zaprisega ljubljanskega župana

Ljubljana, 24. oktobra.

Po dolgem vojnem medvladju in potem ko je preteklo deset let od zadnje obnovitve ljubljanskega občinskega sveta, se je z današnjo zaprisego novega župana dr. Ljudevita Periča pričelo normalno funkcioniranje največje slovenske samoupravne jedinice.

Zal ne moremo reči, da pod ugodnimi okolnostmi. Politično sovraštvo opozicijskih parlamentarnih strank je v ljubljanskem občinskem svetu skovalo proti najmočnejši zastopnici ljubljanskega prebivalstva Jugoslovanski demokratični stranki črno - modro - rdečo koalicijo, ki jo družijo politična mehanika. Ta koalicija je bila sicer dovolj močna, da je dvignila na županski stolec svojega Benjamina, nima pa sposobnosti za smotreno disciplinirano delo pri reševanju velikih nalog, ki stojijo na dnevnem redu naše občinske uprave.

V tem spoznanju je novi župan v svojem nastopnem govoru živahno poudarjal nepolitično stran občinskega gospodarstva in se s toplimi apeli obračal na demokrate. Res je, da je solidno mestno gospodarstvo mogoče le, če demokrate prevzamejo v občinskem zastopu tisto ulogo, ki jim gre po njihovem številu in po njihovih sposobnostih in njihovih izkušnjah v komunalni politiki — to je vodilno. Kontradikcija med navedenimi dejstvi in pa med dejstvom, da je danes zavzel županski stolec reprezentant čisto politične kombinacije, je prejasna, da bi mogla ostati brez posledic. Poskus dr. Periča opredeliti grupacijo v občinskem svetu s frazo o strankah, ki so takorekoč socialistično navdahnjene in demokratski stranki, ki je le za socialne reforme, teh dejstev ne more zabrisati. Gotovo je, da demokrate v občinskem svetu ne bomo postopali po principih, po katerih je prišlo do sestave sedanje magistratne koalicije. Tudi ne bomo upanjali one fakijske opozicije, ki je bila za časa demokratskega režima v najtežjih časih merojajna za naše klerikalne in druge socialiste. Vendar moramo že danes vnapre izjaviti, pri vseh simpatijah, ki jih gojimo napram osebi gosp. župana, da je vsa odgovornost na njem in njegovi večini, pri izvedbi opasnega eksperimenta, ki se je danes pričel na ljubljanskem magistratu.

Programatično je podal novi ljubljanski župan izjavo, ki jo lahko sprejme vsak pravi demokrat. Kot eno glavnih nalog smatra delo na socialnem polju. Zakonski načrt zbornika socialno - politične zakonodaje, ki ga je predložil zakonodajnemu odboru minister za socialno politiko dr. Kučevec, bo dal županu Periču in občinskemu svetu neke priliko, marveč tudi dolžnost reševati socialno vprašanje še v mnogo firšem obsegu, kot ga je danes naznanil županov govor. Ker ni dr. Perič pri socialnem programu posebej poudarjal svojega razrednega stališča, je pričakovati, da bi utegnil v praksi pristati tudi na demokratski program "harmoničnega socialnega razvoja". Velika samoupravna Ljubljana kot važno kulturno središče naše države z bogato razvito industrijo, je ideal vsakega zavednega ljubljana.

Z iskrenim zadovoljstvom beležimo, da je novi ljubljanski župan posebej poudarjal poleg edinstva države in naroda tudi priznanje ustave. Ta del njegovega govora je bil zadostno stališče, ki ga v tem vprašanju zavzema JDS. Z njim je odpravljena bojazen, da bi mogli klerikalci ljubljanski občinski svet zlorabiti za separatizem in partikularizem.

V slavnostno okrašen mestni dvorani se je danes vršila slovesna zaprisega potrjenega ljubljanskega župana dr. Ljudevita Periča. Prisotni so bili mnogi občinski svetniki, šefi posrednih magistratnih uradov, zastopniki tiska. Galerija je bila polna občinstva.

Ob enajstih je vstopil v dvorano pokrajinski namestnik g. Ivan Hribar v veliki zlati uniformi, spremljan od predsednikov klubov političnih strank, zastopanih v občinskem svetu.

Pokrajinski namestnik je nato prečital ukaz, ki potrjuje izvolitev dr. Ljudevita Periča za župana prestolnega mesta Ljubljane, nakar je okrajni glavar dr. Senekovič prebral zakonsko odredbo o zaprisegi.

Nato je čital pokrajinski namestnik tekst prisage, katero je župan Perič z odločnim in glasnim glasom ponavljal.

Po izrečni prisegi je namestnik čestital novemu županu ter je nato imel sledeči nagovor:

Nagovor pokrajinskega namestnika.

"Po markantni osebi dr. Ivana Tavčarja, tako izraziti v slovenski literaturi in politiki, ki mu je Ljubljana in ljubljansko meščanstvo skozi toliko let zaupalo vodstvo svoje komunalne politike, prihajate Vi, gospod župan, na to mesto, Vi ki ste danes v našem javnem življenju bel nepopisan list, ako se nam tako izraziti. Toda, ako ste tudi nepoznan, vem, da imate v Ljubljani sovražnika, da je plodno znana Vaša skromnost. Vaša tla delavnost, Vaša mladostna energija, ki

nam je porok, da bo beli, nepopisani list kmalu poln z Vašimi deli.

Ko prevzamete staroslavno mesto ljubljanskega župana čaka Vas težka in obenem hvalažna naloga. Danes, ko se vrši Vaša slovesna zaprisega, je hotela sama narava dati dokaz, kako težka bo Vaša naloga, to je la rabel opomin narave, kako veliko breme bo na Vaših ramenih, priroda Vas opominja, koliko ogromnega dela bo na Vas, da rešite Ljubljano in ji daste mesto, ki ji gre! Kot vsakega javnega delavca Vas bo spremljala zavist; tudi hvalažnosti Vam ni pričakovati. Toda Vi idite za svojim ciljem, ki ste si ga že gotovo ustvarili.

Ljubljanska mestna občina se nahaja danes v težkem finančnem položaju. Mesto samo ne bo moglo samo vzdrževati vseh bremen, neobhodno bo potrebna državna pomoč, toda tudi v teh zahtevah do države, ki ne more sama vsega, moramo biti skromni. Menim, da nam mora dati država vse, je popolnoma zgrešena!

Ljubljani je danes eno prestolnih mest naše kraljevine, ki bo poleg Zagreba in Beograda rezidenca našega kralja. Zato mora dobiti Ljubljana kot prestolno mesto drugo lepše lice. V času kraljeve rezidence v Ljubljani bodo sem prihajali državniki in diplomatje suverenih držav, tu bo takrat osredotočeno naše javno življenje in Ljubljana se mora zavedati svoje časti in svojega ugleda. Ljubljana je danes tudi vseučiliško mesto, kamor bodo prihajali zastopniki in predstavniki svetovne vede in znanosti. V zvezi s vprašanjem vseučilišča poudarjam potrebo umetniške galerije in akademije, ki bo svetu pokazala naše duševne moči!

V svojem nadaljnjem govoru je začel gosp. namestnik naloge novega občinskega sveta, dotaknil se vprašanja regulacije ljubljanske, stavbnega vprašanja, dopolnilnih del za ljubljanski vodovod, ki mu preti radi pogrezanja savske struje nevarnost, dalje razširjenja električne centrale, razširjenja mreže cestne električne železnice. Ljubljana potrebuje svoje kopališče, ki se mora zgraditi.

"Najvažnejše je danes stanovanjsko vprašanje, gospod minister za socialno politiko izdeluje moderno stanovanjsko uredbo. K ti uredbi je pokrajinska uprava že poslala svoje dodatke in izpreminjalne predloge, a mesta občina mora prednjačiti s stavbno delavnostjo. Velike so tudi socialne naloge mestne občine, socialna skrb za delavstvo, povzdiga industrije, ki bo sama po sebi prinesla rešitev socialnega vprašanja, naj bo vedno pred očmi nove občinske uprave."

Glavni pogoj za uspešno komunalno politiko je v složenem delovanju občinskega sveta. Naj ima občinski odbor vedno pred očmi blagor mesta, v občinskem svetu se ne morejo reševati politična in strankarska vprašanja. Edina politika, ki naj jo zastopa ljubljanski občinski svet, naj bo v afirmaciji edinstva naroda in nedeljivosti države!

Vi, gospod župan, ste bili jugoslovanski dobrovoljec. V prvem trenutku ste spoznali, da je prišel konec germanskega gospodstva, zapustili ste avstrijsko zastavo in odšli v Rusijo, kjer ste stopili v vrste jugoslovanskih dobrovoljcev. Od tam ste med prvimi hiteli v Srbijo v boj za Jugoslavijo. Gospod župan, čestitam vam na ti dobrovoljski gestii! Vi ste se borili v Rusiji in Srbiji za naše osvobodjenje, preživeli ste albansko katastrofo, bili ste v Italiji borec v jugoslovanski legiji. Vi ste razumeli idejo jugoslovanstva in v tem znamenju boste tudi zmagali!

Župan dr. Ljudevit Perič je na pozdrav pokrajinskega namestnika razvil svoj program:

Program novega župana.

Župan dr. Perič se je najprvo zahvalil pokrajinskemu namestniku in se spomnil redkega naključja, da ravno oni, ki ga je pred 11. leti avstrijska birokracija na nasilen način odrgala z županskega mesta, kot pobaščene in pokrajinski namestnik vladarja vstolici prvega župana ljubljanskega po preobrtu. Prosil je g. namestnika da ga podpira s svojo izkušnostjo in incijativnostjo pri delu za blagor občanov. Napram občinskim svetnikom je župan najprej naglašal težko in nehvaležno breme, ki ga je prevzel. Treba bo mnogo dela zlasti v socialnem oziru. Župana tolaži zavest, da se je socialistični čut v Ljubljani že jako razvil. On smatra, da stranke magistratne koalicije povdajajo bistvenost socializma in priznava, da so tudi demokrate za socialne reforme. Vselej tega se bodo lahko vsi složno potrudili, ko bo šlo za izboljšanje življenjskih pogojev ljubljanskega prebivalstva. V ta namen naj stranke pušajo zunaj vse kar loči in razdvaja. Župan se zaveda, da pri obstoječi strankarski konstelaciji ne more smatrati svojega mesta za strankarsko. On smatra svojo nalogo predvsem za gospodarsko in upravno je obližila najstrožjo nepristranost

Prehajajoč na program svojega dela naglašal župan pred vsem, da želi Veliko Ljubljano, ki bi segala tja čez Vič in Zgornjo Šiško dalje proti Savi. Želi si Ljubljano z bogato, razvito industrijo, z zadovoljnim delavstvom kot eno kulturnih in gospodarskih središč naše lepe domovine. Sveda sedanost je kruta. Vse prevladuje skrb za vsakdanji kruh. Draginja narašča. Prehranjevalne prilike so težke in bodo morda še slabše. Apropizacijsko vprašanje je torej eno najvažnejših pa obenem najtežavnejših. Drugo je stanovanjsko. Papirnate naredbe ne pomagajo nič, vzbujajo le nezadovoljstvo na vseh straneh. Treba zidati hiše. Občina se bo morala lotiti tega dela in v to svrho najeti dolgoletno posojilo, država pa naj prisloži na pomoč. Kot nadaljne važne naloge navaja župan preskrbo zadostne in cenene električne sile, razširjenje cestne železnice, ureditev ubožne preskrbe, vzorne službene pogodbe, odnosno službeno pragmatiko za mestne nameščence.

Občinski odbor ne sme prezreti, da je Ljubljana važno kulturno središče našega naroda. Postati mora žareč svetilnik čegar žarki bodo segali preko cele pokrajine in daleč tja proti severu in zapadu koder sega naša govorica.

Občinski svet bodi skrben čuvar mestne samouprave. V tej zvezi se župan s prisrčnimi besedami spominja enega najodličnejših ljubljanskih meščanov, svojega neposrednega prednika dr. Ivana Tavčarja. Poštenega in pravičnega moža ljubljansko prebivalstvo nikoli ne bo pozabilo, saj je v najtežavnejših časih vodil krnilo ljubljanske občinske samouprave z izredno spretnostjo in potrpežljivostjo. Z županskega stola naj mu velja iskreni pozdrav.

Končno povdarja: Volna nam je prišla neizmerno gorje, ali rodila nam je

tudi en sad: naše narodno in državno združenje. Imamo državo, ki je naša last, Četudi mnogi izmed nas mogoče nismo zadovoljni z vsemi njenimi uredbami, četudi si mogoče želimo več svobode, več samouprave in drugačnega gospodarskega reda, vendar zavestno in odkrito izjavljamo, da je ta država logična konsekvence naše zahteve po narodni osamosvojljvi ter gospodarskem in kulturnem napredku, da priznavamo njeno ustavo, da hočemo izpolnjevati njene zakone in hočemo spoštovati kralja, ki ga je volja našega naroda postavila za zakonitega vladarja in reprezentanta naše države.

Sklepam z vzklikom, naj živi naše narodno in državno edinstvo, ki ga hočemo podkrepiti v tej zbornici s poštenim delom za dobrobit občine.

Namestnikov in županov govor sta bila sprejeta z živahnim odobravanjem.

Nato je bila slovesna seja zaključena.

Po zaprisegi je župan v svoji pisarni sprejel mestno uradništvo, ki ga je predstavil magistratni ravnatelj dr. Zarnik, ki je v svojem govoru obljubil, da bo mestno uradništvo, ki je vedno zvesto in marljivo izvrševalo svoje uradne dolžnosti, stalo tudi novemu županu z vsemi močmi na strani, želeč, da bi bilo delovanje uradništva podpirano od zaupanja g. župana. V svojem odgovoru je župan dr. Perič konstatiral, da je uradništvo ljubljanskega mesta eno najboljših na Slovenskem ter naglašal, da mora biti medsebojno razmerje med županom in občinskim svetom na eni strani in mestnim uradništvom na drugi strani bazirano na popolnem medsebojnem zaupanju. G. župan je nadalje izrekel, da bo popolnoma spoštoval vsakršno strankarsko pripadnost uradništva v svojem izvenuradnem življenju, zahteva pa, da bo uradništvo vedno, kakor je to tudi do sedaj storilo, popolnoma izpolnjevalo svojo uradno dolžnost. Nato je magistratni ravnatelj dr. Zarnik predstavil županu posamezne uradnike.

Demonstracija vseh političnih strank proti Habsburgu

Ljubljana, 24. oktobra

Poziv vseh političnih strank, da manifestira Ljubljana proti habsburški pustolovščini na Madžarskem so se odzvali vsi sloji ljubljanskega prebivalstva; velika dvorana hotela "Union" je bila nabito polna, vse galerije do zadnjega kotička zasedene.

Shod je otvoril ljubljanski župan dr. Perič, ki je v svojem nagovoru poudarjal, da mora vsa naša javnost brez ozira na strankarsko pripadnost izreči svoj protest proti preteči nevarnosti.

Na zahtevo občinstva je prevzel predsedstvo shoda dr. Perič, ki je dal besedo kot prvemu govorniku zastopniku SLS, uredniku Smedjeja. Ta je v svojem govoru razvil zgodovino habsburških agitacij in povdarjal zgodovinski moment, da Karl Habsburg ne prihaja danes kot kralj trianonske Madžarske, ampak kraljevine sv. Stefana. Tudi Dunaj pričakuje, kakor izgleda, z odprtimi rokami kralja Karla. Dolžnost naše države je, da prepreči vsak potkus, da se izvede kakršenkoli načrt naših sovražnikov. Oni naši sovražniki, ki govorijo o nezakonitosti v naši državi, naj vedo, da smo mi sami ustvarili svojo državo, da jo bomo znali tudi voditi, ker naša notranja nezadovoljnost ne sme biti nikdar in ni naperjena proti državi! — Mi danes obračamo svoj apel na antanto, da naj prepreči novo krvoprelitje. Naš narod strjen v eno celoto bo podpiral našo vlado in ji dajal moralne zaslombe! Naj vlada takoj vpraša mnenje parlamenta in našla bo enodušen odpor, da jo bo narod podpiral v tem zgodovinskem trenutku.

Nato je nastopil viharo pozdravljen predstavnik Jugoslovanske demokratske stranke, dr. Ravnihar, ki je v uvodu svojega govora omenil, da smo sedaj ob tretji obletnici našega osvobodjenja doživeli potkus, da se vzpostavi stare razmere. Ako kdaj, velja danes pesnikov "Grobovi tuljijo..." V imenu človečanstva se mora dvigniti naš narod, da spreči najnevarnejši atentat. Ako se vrne danes Karl, kdo ve, ako se jutri ne vrne Viljem! Sovražniki slovanstva so vzpizorili že v svetovni vojni napad na Slovanstvo, ta napad se danes ponavlja in vzpizorili so ga ravno oni Madžari, ki so se zagovzдили med južne in severne Slované! Madžari hočejo preprečiti koridor med Jugoslavijo in Češkoslovaško, zato moramo v imenu Slovanstva protestirati proti Karlovi pustolovščini.

V imenu našega naroda moramo protestirati proti dogodkom na Madžarskem, ker vemo, da so ž njimi v zvezi najsovrražnejši napli proti Jugoslaviji.

Z današnjega shoda naj doni naš pozdrav češkoslovaškemu narodu, ki naj izzveni v naši skupni zaprisegi: Zvestoba za zvestobo!

Naša vlada naj pa vidi v našem edinstvenem nastopu zagotovilo, da stojimo vsi za njo kot en mož, trden in neizprosen.

V imenu NSS je govoril poslanec Deržak, ki je povdarjal, da bo šel jugoslovanski proletarijat svest svoje naloge v boj za naše narodne pravice.

Za jugoslovansko socialnodemokratsko stranko je govoril posl. Kopac, ki je povdarjal, da se jugoslovanski delavec, ki je živel pod avstrijskim suženstvom, dobro zaveda dobrot narodne države. Zato delavstvo v današnjem kritičnem momentu stavlja krizno vprašanje v kot, ker nikdar ne bo več tlakovalo Karla in njegove

govni madžarskim aristokratom. Z jugoslovanskim delavskim proletarijatom le edini tudi avstrijski, ki čaka oborožen Karla, dasi "Reichspost" s svojimi starimi znanci pada že na kolena pred Habsburgom.

V imenu SKS je prebral g. Jamnik izjavo, v kateri se strinja v imenu svoje stranke z izjavami govornikov.

Z velikim navdušenjem je bila nato sprejeta sledeča resolucija.

RESOLUCIJA.

Zavečajoj se dragocnosti komaj pridobljene politične svobode in ujedinitja našega jugoslovanskega naroda, ter trdno odločeni, čuvati tudi blagodat s tolikim izrtvami izvojevanega mira, dvigamo plamenec protest proti restavracijskim potkusom Habsburžanov na Madžarskem in drugod ter pričakujemo od Velike in Male antante, da bosta predznim in ponavljajočim se pustolovčinam ex-dinastije v interesu toli potrebnega miru in gospodarske, socialne in politične konsolidacije srednje Evrope napravili enkrat za vselej temeljit konec. Jugoslovanski narod solidarno zahteva, da stori njegova vlada vse korake, ki so potrebni v dosego tega cilja.

Po sprejeti resoluciji se je oglašil k besedi generalni konzul češkoslovaške republike, dr. Beneš. Občinstvo mu je priredilo viharne pozdrave, nakar je g. konzul podal sledečo izjavo:

Dragi prijatelji!

Dovolite mi, da tudi jaz, kot ljubljanski zastopnik češkoslovaškega naroda in njegove vlade, spregovorim k Vam neka besed.

V prvi vrsti izražam svoje veliko veselje nad tem, da vidim tukaj v dvorani zbrane pripadnike vseh tukajšnjih političnih strank. To je dokazano, da vedno, kadar je nujno treba, vsi zvesti Jugoslovanci pozabljajo vse, kar jih deli in se čutijo za mo Jugoslovane, kateri so voljni žrtvovati vse za blagor svoje jugoslovanske države in svojega naroda. V tem pa tudi temelji Vaš uspeh.

V drugič pa, kot zastopnik češkoslovaškega naroda bi Vam rad zagotovil, da stori celi češkoslovaški narod in njegov vlad v teh kritičnih trenutkih svojo dolžnost napram sebi, tako tudi napram Vam. Nas Češkoslovaška vože z Vami ne sam zveza krvi, marveč tudi pozitivna mednarodna pogodba. Prepričan sem, da sedanjí trenutki skupne nevarnosti pokažejo sveto, na naše bratstvo ni samo prazna beseda, naša pogodba ne samo "kos v pirja".

Imejmo torej zaupanje v sebe, imejmo zaupanje v svojo vlado in potem sigurno premagamo zasede, katere se nam zopet nastavljajo. Mi nismo s temi dogodki presenečeni, pričakovali je gotovo vsaki med nas, da naš skupni tisočletni sovražnik dvigne prej ko slej svojo glavo v upru proti nam.

Zagotavljam Vam še enkrat, da bo narod češkoslovaške države tudi v teh kritičnih trenutkih držal zvesto svojo obvez napram Vam in da Vam bo stal zvesto boku.

Kličem iz globočin svoje duše: "Žive Češkoslovaška, žive Jugoslavija!"

Po končanem govoru g. Beneš je k ljubljanski župan dr. Perič vnelo manifest

čijo, ki ji je prisostvovalo približno pet tisoč ljudi.

Poslednja deputacija se je takoj po shodu podala k pokrajinskemu namestniku ter mu je izročila sprejeto resolucijo.

Velikostni šod je bil izraz enodušne narodne volje, da mora vlada porabiti vsa sredstva, da se napravi kraj zločinškemu naklepu, ki ogroža naše življenjske interese.

IZJAVA AKADEMSKE OMLADINE.

Predsedstvu današnjega protestnega shoda v Unionski dvorani, na kateri so nastopili le oficijelni govorniki vseh petor tukajšnjih političnih strank, je bila po sklepanju o glavni shodovi resoluciji izročena od zastopnikov jugoslovanske akademске omladine nastopna resolucija:

Italija solidarna z nami!

PASIC SE VRAČA. — VOJASKI VPOKLICI.

Beograd, 23. oktobra dopoldne. (Izv.) Čim so prišli v Beograd prva poročila o Karlovi najnovejši pustolovščini, je naša vlada, takoj včeraj opozorila italijansko vlado (potom njenega poslanika v Beogradu) na obstoj protihabsburgovskega dogovora, sklenjenega med Jugoslavijo in Italijo ob enem z rapalske pogodbo. Zastopnik Italije je danes službeno sporočil naši vladi, da je Italija v vprašanju Habsburgovcev z nami solidarna in da se drži rapalskega dogovora. Ta izjava je bila povsod sprejeta z zadovoljenjem. Se ugodno je bilo sprejete vesti o dobri morali zagrebškega prebivalstva in o tem, da se je vsa Ljubljana izjavila za krepko akcijo proti pustolovskemu zločinu, s katerim spravljajo Karlisti v nevarnost našo državo in evropski mir.

Pašić se vrača in je Pariz že zapustil.

Iz Prago se poroča, da hoče Češko-slovaška vse storiti, da se izžene Karol iz Madžarske. Dospelo so tudi vesti o načrtu, ki ga imajo karlisti proti naši državi. Predvsem se nameravajo vreči na Prekmurje in Medjimurje!

Madžari so v zadnjem času zbrali na meji večje vojaške enote in opazilo se je tudi živahne premikanje madžarskih čet ob naši meji. O vsem tem je naša vlada natančno poučena.

Beograd, 23. oktobra. Danes ob 4. popoldne je vlada nadaljevala sejo. Prišli so tudi predsedniki vseh parlamentarnih klubov ali njih zastopniki. Vlada je podala točne informacije o položaju, ki je nastal vsled povratka Karla Habsburga na Madžarsko. Zastopniki strank so stavili na vlado razna informativna vprašanja in izjavili, da se zlagajo popolnoma z njenim mnenjem. Na seji je bilo dalje sklenjeno, da se ima takoj pozvati nekaj letnikov I. in IV. armije na šesttedensko orožno vajo.

RAZNI ANTANTINI KONJERTARJI. TUDI BAVARCI REŠUJEJO KARLA!

Dunaj, 23. oktobra ob 2. popoldne. Na tukajšnjih ententnih mislih prevladuje mnenje, da bo karlistovska nevarnost v 48 urah odpravljena. Ententne mislije v Budimpešti soglašajo, da so strogo legitimistični člani madžarske vlade, kakor Bethlen, Banffy in Horthy, ki so v zadnjem času delali karlistom vse mogoče koncesije, prišli sedaj v največjo zadrego vsled nepremišljenega in prenapetega izstopa Karlovega, ter da so sedaj v rošitev Madžarske primorani, da se spuste v boj proti svojemu lastnemu vladarju.

Domače vesti

* Poštne uslužbenke za državno posojilo. Uradniki in služabniki pošte in brzojava v Sloveniji so podpisali državnega posojila skupaj 1.314.800 K.

* Srednješolski učiteljski naraščaj. Na zborni seji višjega šolskega sveta dne 22. septembra 1921 se je ugovorilo nedostajanja učiteljev na srednjih šolah zlasti za realistične predmete: matematiko, fiziko, kemijo, prirodopis in opisno geometrijo. Za nekatere ted predmetov ni niti izprašanih učnih oseb, tako, da so na nekaterih zavodih morali prevzeti pouk v teh predmetih formalno neusposobljeni učitelji. A tudi za večinske predmete: petje, risanje, stenografijo, se pogrešajo izprašani učitelji. Da se temu občutnemu nedostatku odpomore, so srednješolskim abiturientom, ki se nameravajo posvetiti učiteljskemu poklicu, priporočila, da si uredijo svoje filozofske študije v nakazani smeri. Služatelji zadnjih semestrov na filozofski fakulteti pa naj bi se pravočasno prijavljali pri višjemu šolskemu svetu za vstop v učiteljevanje s kratko navedbo o poteku in obsegu svojih študij.

* Himen. Gospod ravnatelj Vladimir Kavčnik se je poročil s prvo altistko hr. opernega gledališča v Ljubljani gospo Vilmo Thierry de Chateaux-vieux, hčerko znanega inženirja in lekarnarja v Pregradu na Hrvaškem. Poročilo se je izvršilo včeraj v Pregradu.

* Za dijaško mater g. Polono Kallan, nekdanjo Kettejevo in Murmovo gospodinjico, ki se nahaja v težkem materialnem položaju, nam je poslal gospod Anton Zevnik, notar v Viki gori, znesek 100 kron. Iskrena hvala!

* Ljubljansko učiteljsko društvo vabi na predavanje, katero se vrši dne 26. ok-

* Celokupna jugoslovanska akademška omladina brez razlike strank in misljenja, zbrana na svoji izredni skupščini dne 24. oktobra 1921. v juridični predavnišnici univerze kraljevine SHS v Ljubljani, je sprejelo sledečo resolucijo:

Sprito dogodkov na Madžarskem, ki ogrožajo v svojem legitimističnem gibanju obstoj vseh nasledstvenih držav bivše Avstro-Ogrske, izjavljamo, da se bomo borili z vsemi močmi in sredstvi zoper vpostavitve Habsburžanov na katerikoli prestolu, ker smatramo povratek ekskralja Karla na Madžarsko kot izjavo čim avstro-ogrskega monarhistov. Pozivljamo vlačo, parlamentarne zastopnike in celokupno jugoslovansko javnost, da že v kali zatve vsakršne polzku ogrožanja suverene države kraljevine SHS z najenergичnejšimi ukrepi.

Doramba Budimpešte s Horthyju zvestimi četami se zato ne sme smatrati za komedijo. Se nikdar ni zgodovina beležila tako tragičnega položaja, da morajo najzvestejši legitimisti prijeti za orožje proti lastnemu kandidatu. Horthyja in Bethlena namreč niso pustili v dvomu, da se smatra z lastnimi sredstvi tekom 24 ur iznebiti Karla iz Madžarske, ali pa da prično marširati četa male antante na Madžarsko. — Dunaj, 23. oktobra ob 5. popoldne. Iz Burgenlanda vrnivša se višja osoba je izjavila, da se nahaja v Burgenlandu več takozvanih »bavarskih kompanij«, ki jim poveljujejo bavarski oficirji, možstvo je pa sestavljeno iz monarhistovskih prostovoljcev iz Nemčije. Te čete so v zvezi z Orgeschl, Heimatwehren, Arbeitsbatalione, »Jagdkommando« in drugimi vojaškimi organizacijami monarhistične reakcije. Dotični izvestitelj je prinesel seboj tudi fotografije teh bavarskih čet, oficirjev z monokli itd. — Prisotnost »bavarskih kompanij« v Burgenlandu dokazuje ozko zvezo karlistov z nemškimi monarhisti.

KARLOV POHOD.

Dunaj, 23. oktobra popoldne. Popoldne je dospela na Dunaj vest, da se je v zgodnjih jutranjih urah pričela v okolici Buda - ōra, 7—8 ur od Budimpešte, bitka za glavno mesto med Karlovimi četami pod poveljstvom Ostzenburga in Loharja, ter Horthyjevimi četami. V mestu se čuje grom topov. Budimpeštansko prebivalstvo je v največjem razburjenju in se zlasti boji mogočih pouličnih bojev. Horthyjevi bataljoni so povsod postavili strojnice in topove ter se utrjujejo v gradu. Povsod so nabiti lepki, ki proglašajo preki sod.

SOLIDARNOST MED PRAGO IN BEOGRADOM.

Praga, 23. oktobra. Na današnji seji ministrskega sveta je izjavil predsednik Mararyk, da Češko-slovaška stoji trdno na strani Jugoslavije, da jo bo v vsem podpirala, posebno pa v vseh korakih, ki jih bo storila proti rastarjanju Habsburgovcev na Madžarsko. Sklenjeno je bilo tudi, da se vpošleha nekaj letnikov na orožno vajo.

OGENJ V BEOGRADSKEM PRISTANIŠČU.

Beograd, 23. oktobra. Danes se je vnela na savskem obrežju ladja, nato-vorjena z bencinom. Posrečilo se je po-žar omejiti in tako odvrniti nevarnost, da začne tudi bližnje ladje goriti. Po-žar je vzbudil veliko pozornost, ker se je dvigal črn dim gorečega bencina visoko v zrak. Ladja je last neke banke. Škoda se še ne da natančno preračunati, ceni se pa od prilike, da znaša več kot en milijon dinarjev.

tobra (v sredo) ob pol 8. uri zvečer v telovadnici I. mestne šole na Ledini. Predaval bo o potovanju po Srbiji g. tovariš Fran Crnagaj, nadzornik šolskih vrtov. Tega poučnega predavanja naj se udeleži vse učiteljstvo, posebno ujudno pa vabi-mo p. t. učiteljske kandidate in kandida-tinje.

* Plesni tečaji »Zenskega telovadnega društva v Ljubljani« se pričnejo s novembrom 1921 v licejskem poslopju. Ka-kor lanske leto, se je poverilo tudi letos nadzorstvo pri vajah in pouk o bontonu gdič. Mladičevi, plesni pouk pa profe-sorici ge. Poljakovi, ki sta s svojim eno-letnim trudom pokazali v največji meri svoje odlične pedagoške in umetniške vr-lino. Sprejemajo se I. v otroški tečaj: dečki in deklice od 6. do 10. leta, II. de-čki tečaj: sami dečki od 10. do 15. leta. III. k naraščanju: same deklice od 10. do 15. leta. IV. k gojenkam: deklice (dija-kinje) od 15. leta dalje. V. k članicam: gdič, uradnice, učiteljice itd. V vsek te-čaj se sprejme največ 40 in najmanj 30 oseb. Posamezni tečaji bodo imeli teden-sko eno in štiri ure pouka (eno uro po-uka o plesu, štiri ure o bontonu) in bodo trajali 12 plesnih ur. Vpisnina za vpis-a-nje 10 K, urovinna mesečno 60 K. Vpi-s-ovanje se bo vršilo v sredo in četrtek, 26. in 27. oktobra od 17. do 19. ure zvečer v telovadnici I. dr. gimnazije.

* Smrtna kosa. V soboto je v Ljubljani umrl podpolkovnik Jovanovič, poveljnik kamniške smodnišnice, v nedeljo pa ga. Ema Skumović, soproga univerzitetnega profesorja dr. Antona Skumovića.

* Vihar in tema v Mariboru. V nede-ljo zvečer se je nad Mariborom nebo nenadoma pooblačilo in pričel je silen

vihar, ki je napravil precej škodo. Med Limbušem in Mariborom je pro-vrnil stuber falskega električnega dalj-novoda ter tako prekinil električni tok za mesto. Vseled tega je bilo sinoči me-sto brez luči in vsi obrati na električni tok so prišlijeni na mirovanje. Zatr-juje se pa, da bo škoda še tekom noči popravljena. Mesto je v snegu. Mnogo drevesnih vej je razčesjenih.

* Statistični podatki o Beogradu. Po kožnoveljavni statističnih podatkih ima Beograd 117.740 prebivalcev. Po narodnosti je 97.929 Srbohrvatov, 1230 Slovencev, 3504 drugih Slovanov, 3167 Nemcev, 1334 Madžarov, 300 Rumu-nov in 180 Italijanov.

* Neprilika vremenjski preobrat. Iz vseh strani Slovenije nam prihajajo poročila o nenadnem vremenskem pre-obratu, ki je napravil povsod veliko škodo. Toplo jesensko vreme so v ne-deljo prepodili južni vetrovi, ki so pri-nosili s seboj daž, v nedeljo zvečer pa sledili vetrovni vrtinci in viharji, ki so pripeljali s seboj v deželo zimo in z njo seveda prvega oznanjevalca — sneg. Gore in doline, vse je čez noč pokril težak sneg, ki je drevje močno oklestil in zlasti po mestih v prometnem oziru povzročil popolno zmešnja-vo. Ljubljana je dobesečno popolnoma izolirana in ni mogoče dobiti z nobe-nim krajem zveze. Tudi lokalni tele-fonski promet je skoraj nemogoč, ker je težak sneg potrgal prevodna žice. Promet v mestu je zelo otežčen, ker so cestni kanali večinoma zamašeni in se voda vsled tega ne more odtekati v kanale. Mestni dvoredi in nasadi so vsled snega mnogo trpeli istotako tudi razni vrtnarski nasadi. Snega pa naglo kopni in v vsled tega upati, da bodo tudi prometne ovire v kratkem od-pravljene.

* Velik požar v Doričanah. V skla-dišču žvepla papirnice Goričane pri Medvodah je v nedeljo zvečer na do-slej nepojasnjen način izbruhnil požar. Skladišče, v katerem je bilo 26.000 kg žvepla, je bilo v trenutku v plamenu. Oganj se je hipoma razširil tudi na mičarsko, ljučavničarsko in kovaško delavnico, ki so popolnoma pogorele. Škoda znaša nad milijon kron. Okolo 11. ure je strel na ljubljanskem Gradu oživil požar. Ljubljansko gasilno društvo je takoj hitelo na pomoč in s sodelovanjem gasilnih društev iz Med-vod, Preške in Sore se mu je posrečilo da je bil požar omejen na omejenen objekt. Pri gasilni akciji je pomere-čil tovarniški delavec Franc Jamnik, kateremu je goreč tram padel na gla-vo. Prepeljali so ga v ljubljansko dr-žavno bolnico. Lahko poškodovan je tudi tovarniški pomočnik Mohrbecher.

* V znamenju alkohola. Josip Perov-šek, tovarniški delavec na Grosupljem, se je v vinjenosti hotel znesti nad svo-jim batom, kar pa je preprečil pismo-nika Anton Omanca, ki ga je zgrabil in hotel odpeljati domov. Perovšek je po poti kričal in besnel in zgrabil končno za nož, s katerim je mahal toliko časa naokoli, da je ranil z njim svojega spremljevalca Omanca v hrbet.

* Zemlja ga je podsula. Andrej Gab-rovšek, porostnikov sin iz Horjula, je kopal jamo. Med kopanjem se je nad njim vrila zemeljska plast in ga podsula. Gabrovšek je dobil pri tem težke notranje poškodbe.

* Nesreča pri streljanju s topi. V Podgorju pri Kamniku so praznovali žegnansko nedeljo s streljanjem s topi-ščem, ki so si ga fantje izposodili v Kamniku. Ko je progovni delavec Pe-ter Vidmar iz Podgorja hotel sprožiti topič, je vrlo zaklopko ven. Naboj je potem bruhnil Vidmarja v levo roko in mu je tako težko poškodoval, da so ga merili odpeljati v bolnico.

* Pod voz je padel in si pri tem strl desno nogo Jakob Ahačič. Peljal je blo-de. Ker se mu je voz na nekem ovinku hotel prevrtniti, ga je podpir in prišel pri tem z desno nogo pod kolo.

* Mala kronika. Služkinja Marija Bi-čič je pri odhodu iz službe odnesla svoji gosposlini Marjeti Jerebovi v Gledališki ulici v Ljubljani razne obleke za 2.200 kron. — Iz dvorišča Lichtenurnovega zavoda so neznan tatovi odnesli 90 kg ošnice in drugih stvari v vrednosti 1.300 kron.

* Vaak kadilec, kateri dnevno upo-ublja »IIO«-pasto za čiščenje zob je sigurno oporočen močnega duha iz-gst.

Sport

Nogomet 23. oktobra. Zaključne prven-stvene tekme v Ljubljani: Sparta: Pri-morje 1:1. Igro je oviralo deževno vre-mo. Vseled boljše skupne igre je bila Spar-ta nekoliko v premoči in bi bila sigurno zmagala, da niso napadalec pred golom preveč odlašali s streljanjem. Izvzemši nekaterih nesportnih izrazov primorske proveniencije in neosnovanega očitanja pristranosti sodniku, je potekla igra re-gularno kljub razmočenemu terenu. — Hermes: Svoboda, Ljubljana 6:2! Nepri-čakovano visoka zmaga Hermesa. Her-mes pride s tem na 1. mesto II. razreda v ljubljanskem okrožju L. N. P. — Mar-Atletiki: Svoboda, Maribor 4:2. — III. ligrana v Mariboru. Igrila je zmagala po lepem, a zelo ostrem boju. Mariborovo možstvo je trenutno v tako dobri formi, da ga bo v prvenstvu Slovenije sigurno upoštevati pred celjskimi Atletiki.

Tekma Irlja: Pardubice se je morala vsled snega odpovedati.

Prosveta

NOVE MUZIKALNE »GLASBE-NE MATICE«.

Josip Michl: Štiri Prešernove pesmi. Izdala in založila »Glasbena Matica« v Ljubljani 1921. Krogom, ki segajo po P. S. Vilharju, kadar je treba peti s klavir-jem, se bodo zdale Michlovo pesmi mor-da malo premalo melodiozne. Pa so do-bre, solidne skladbe, nevsiljive in čisto nič eksotične. Michlova vzora sta bila morda Wagner in Grieg. Pesmice so ob-čutene, je napis na velikem zvonu na Sv. Joštu nekako noče biti pesem s spre-mlevanjem klavirja, ampak klavirska skladba s spremljevanjem petja. V spreml-javi je Michl pogodil bronasti ton zvona.

Marij Kogoj: Samospevi. Glasbena Ma-tica 1921. Marij Kogoj je pri nas zastop-nik glasbenega ekspresionizma kakor ga goje n. pr. Schönberg in njegovi na Du-naju. Ta glasba ima z Debussyem malo, z vsi drugo glasbo pa razen not skoro nič skupnega. Vse preveč nanetosti in vse premalo ojašanja vse preveč zavozilane-ga in vse premalo razpletljajev za naša ušesa. Ta rafinirana glasba zahteva od poslušalca, bi rekel, čisto drug slušni or-gan. Kdor obožuje Beethovena in Bacha, se ne bo sprijaznil z njo, to godbo, ki ne bo pri nas nikoli domača, ampak bo ostala omejena na ozek krog glasbene elite. So globoke občutne stvari, toda ma-lokije se bodo izvajale, ker zahtevajo od interpretja neizmernih zmožnosti.

Poleg teh dveh zbirk je izdala Glasbe-

na Matica tudi P. Mugholna Sattnerja »V pepelnici noči«, znano kantato za soli, zbor in orkester v klavirskem izvlečku in s tekstom, ki je žela na koncertu toliko zasluženega priznanja in pohvale.

Nedeljska predstava »Rigoletta« je nu-dila izreden umetniški užitek. Edino kar je motilo, je bilo to, da je bil orkester v začetku malo prevsiljiv in preglasen, da je moralo občinstvo pošteno napenjati ušesa, če je hotelo čuti biserni glasek gospe Lovšetove. Pozneje je dirigent gosp. Nešat popravil in udušil orkester do pra-vega spremljevalnega plana. Gospa Lov-šetova ima sijajen, vonljiv glasek, ki je ravno tako lepo topel in iskren kakor žolan. Človeku se zdi, da je njen glas ne-kako predragocen za oder in hrupni or-kester. Sicer mu ni odrekli moči, ki je včasih večja, kakor bi človek sodil, vendar ima občinstvo nepr. več od njenega glasu v koncertni dvorani, kadar stoji ga. Lov-šetova pred klavirjem — njen otroški obrazek čudovito pristaja naravni nali-čnosti njene umetnosti — kjer se ne izgubi niti diha. Kdaj jo bomo imeli zopet pri-liko klišati v Unionski dvorani?

Gg. Drvota in Levat sta kar tekmovala med seboj, kdo bo silajnejši. Levartjeva kreacija Rigoletta je bila gotovo nekaj genialnega. Bil je izredno razpoložen in je nadkrilil samega sebe. Se vse premalo priznanja in pohvale so želi ti trije umet-niki, čeprav jim je navdušeno občinstvo priredilo dolgotrajen, gromovit aplavz, ki kar ni hotel prenehati.

Se kaj takih predstav! S. V.

Gospodarstvo

— Stanje Narodne banke SHS je po izkazu 15. oktobra sledeče: kovinska podlaga 413.455.129,24 din. (— 7.631.536 din. 24 para), posojila 546.541.738,44 (+ 14.430.341,98), državni dolg znaša 4.333.301.114,09 (+ 7.900.804,75), vred-nost državnih domen 7.431.675.144,77, novčanice v prometu 4.419.568.550 din. (— 53.125.120) dinarjev. Številke v okle-pajih pomonijo spremembe od 8. do 15. oktobra. Število bankovcev v prometu se je torej precej znižalo, žalibog se je obenem zmanjšala tudi kovinska podla-ga, tako da ne moremo govoriti o iz-boljšanju.

— Novosaška produktna borza z dne 21. oktobra. Pšenica: 78 baška 1133 (denar) 79/8; srenjska zaključek 1150; krmilni ječmen: (64 kg) 950 (bla-go) 66 kg 999 (blago); oves: baški 815 (blago) 810 (denar); srenjski 800 (blago) 780 (denar); koruza: baška stara 800 (blago) 880 (denar), nova 750 (denar); za-ključek 750 banarska stara zaključek 850 rova (dobava v novembru) 740 (denar) zaključek 740, srenjska stara 900 (blago); moka: (z vrečami) št. 0 zaključek 1625, moka za kuhno zaključek 1525, krušna št. 6 1290 (blago), št. 7 1220 (blago), krmilna moka brez vreč banarska 600 (bla-go) otrobi brez vreč baški 500 (bla-go) banarski zaključek 485; fižol: beli novi 1140 (blago) 1130 (denar), beli stari 1050 (blago) 1020 (denar).

— Promet z devizami in valutami. Za promet z devizami in valutami torej tu-klji za osiguranje valute pri izvoznem bla-gu so poleg banke, ki smo jih že objavili, še pooblašene: Splošna zanatliška (obr-tna) banka v Zagrebu; Francoska hipote-karna banka v Beogradu; Agrarna in ko-mercialna banka v Sarajevu; Srbska cen-tralna banka v Sarajevu; filijalka Grad-lanske banke v Novem Sadu; Hrvatska centralna banka v Sarajevu; Gradska šte-lionica v Zagrebu; Bankarsko trgov. Mon. društvo v Beogradu; rancosko-srb-ska banka v Skoplju, Bitolju in Zagrebu; Centralna banka v Zagrebu in njene fi-lijalka v Mariboru, Varaždinu, Novem Sadu, Karlovcih in Krapini; Jugosloven-ska banka v Beogradu in njene filijalka v Osijeku, Zagrebu, Brodu na Savi, Cir-kenici, Karlovcu, Novem Sadu, Suboti-ci, Varaždinu, Vukovaru, Ljubljani in v Novi; Hrvatsko-slovaška zemaljska hi-potekarna banka v Zagrebu; Beograđska zadruga v Beogradu; Hrvatska eskompt-na banka v Zagrebu; Muslimanska ban-ka v Sarajevu; Wiener Bank-Verein v Zagrebu; Srbska banka v Zagrebu, Su-botici in Sentu; Jugoslovanska trgovin-ska banka v Beogradu, Zagrebu, Skop-lju, Bitolju in Gruzju; Mariborska eskom-ptna banka v Mariboru, Murski Soboti in Gornji Radgoni; Jadranska banka v Du-brovniku, Ljubljani, Mariboru, Metkovi-ču, Sarajevu, Splitu, Mariboru, Šibeniku, Celju in Zagrebu; Slovenska banka v Zagrebu, Beogradu, Brodu, Dubrovniku, Osijeku, Somboru, Saku, Šibeniku in Vrscu; Središnja privredna banka v Za-grebu; Hrvatska banka v Zagrebu; Juro-slov. komercialna banka v Sarajevu; Za-družna gospodarska banka v Ljubljani; in njene filijalka v Mariboru, Somboru, Sarajevu, Šibeniku, Splitu in Djakovcu; Srbska zadruga banka v Novem Sadu, Vel. Bečkereku, Apatinu, Vrscu, Palanki in Pančevu; Hrvatska banka v Zagrebu; Središnja privredna banka v Zagrebu; Opšta privredna banka v Zagrebu; Ban-ka za trgovinu, obrt i industriju v Za-grebu.

— Pooblašene banke za promet z de-vizami in valutami. Za promet z deviza-mi in valutami so pooblašene nadalje še naslednje banke: Splošna prometna banka v Ljubljani; Kranjska deželna banka v Ljubljani; Zadruga banka v Splitu in njene podružnice v Zagrebu, Mariboru in Novem Sadu; Centralna eskomptna in menaška banka v Zagr-ebu in njene filijalka v Brodu, Osijeku in Diakovcu.

— Izvoz brez osiguranja valute. V zve-zu sli odloka generalnega inšpektorata od 13. oktobra ni potrebno osiguranje valute za ono izvozno blago, čigar vrednost ne prekoraja 1000 dinarjev. Carinarnice imajo navodilo, da za take pošiljke ne zahtevajo uverenje o osiguranju valute.

— Izvoz nepredelanih črev brez osi-guranja valute. V zvezi sli odloka finančnega ministrstva, izvoz nepredelanih črev ni vezan na osiguranje valute.

— Izvozna carina na zaklana teleta, ki se izvozi s kožo. Na zaklana teleta, ki se izvozi ne-drta s kožo se v zvezi sli odloka generalne direkcije carin plača izvozna carina na težino mesa, in vrhute-ga še izvozna carina na kožo, ki se po-veprečno računa po 20 kg za vsako kožo. Za meso se računa izvozna carina po št. 8, točka 2, za kožo pa po št. 14 toč-2. Izvozne tarife

— Mariborsko sejmsko poročilo: Na trg je bilo dne 21. oktobra prignanih 432 prašičev, 2 ovci in ena koza. Prašičje cene so naslednje: Za prašiča 5 do 6 tednov stare 80 do 150 K, 7 do 8 tednov 200 do 300 K, do 10 tednov 600 do 680 K, do 6 mesecev 900 do 1200 K, do 7 mesecev 1300 do 1600 K, do 9 mese-cev 1500 do 1600 K, do enega leta 1900 do 2000 K; do poldrugeta leta 2000 do 2500 K.

— Cene na zagrebškem tedenskem se-jmu dne 19. oktobra (za kg žive vage): teleta 16 do 19 K, voli prve vrste 19 do 24, druge vrste 16 do 19, bikli 18 do 20, krave 13 do 17, junice 18 do 22, svinje debele 40 do 42, svinje mrkve 30 do 32; (za 100 kg) seno 500 do 700, detelja 650 do 720, slama 25 do 30 K.

— Vinška trgatav v Srbiji. V kruševa-škem področju je začela trgatve dne 17. oktobra. Lastniki vinogradov trdijo, da doslej še ne pijejo tako dobre letine tako glede kvalitete kot glede kvantitete. — Češki hmeljski trg. Iz Zateca poroča-jo z dne 21. oktobra: Za žateški hmelj so se želi živahno zanimati inozemski kupci. Cene so bile danes 6600 do 6800 Kč z 50 kg.

Borza

Dunaj, valute: lire 13970 — 13990, švicarski franki 67375 — 67425, dolarji 3623 — 3627, funti 14390 — 14410, di-narji 4770 — 4790, madžarske krone 432,50 — 450,50, polske marke 92,5 — 94,5, devize: Zagreb 1203 — 1205, Ber-lin 2123 — 2128, Praga 3707 — 3713, Bu-dimpešta 447,5 — 450,5, Italija 14290 — 14310, Švica 67476 — 67825, Varšava 6125 — 8325, Newyork 3058 — 3062, London 14415 — 14435, Pariz 26420 — 26720, Bukarešta 2645 — 2655, Sofija 2395 — 2405, Beograd 4310 — 4320.

Sklepní kurzi: Dinar 4700, lire 13260, dolar 3620, frank 27900, švicarski frank 64900, marka 2140.

Zürich, devize: Berlin 3.15, Newyork 5.40, London 21.25, Pariz 29.10, Milan 21.10, Praga 5.65, Budimpešta 0.60, Za-greb 1.75, Bukarešta 2.90, Varšava 0.65, Dunaj 0.27, avstrijske žig. krone 0.20.

Vremensko poročilo

Ljubljana 206 m nad morjem.

Dan	Čas opazovanja	Obilje oblakov	Stigla atmosferska tlak	Temperatura po C.	Vetrovi	Nebo	Možna temperatura
24. okt.	7. 7. 31 3	1 3	sl. svap	sneg			
	14. 7. 32 2	2 6	sl. jgsp	obl.			
	21. 7. 36 3	2 0	sl. zap.				

Srednja včerajšnja temperatura 1,9, nor-malna 8,7.

Vremenska napoved: lepše, hladno vreme.

Lastnik in izdajatelj Konzortij »Jutra«.

Odgovorni urednik Vit. F. Jelenc.

Iz naših sobotnih in nedeljskih poročil

VAŽNA SEJA MIN. SVETA.

Beograd, 22. oktobra. (Izv.) Na današnji seji ministrskega sveta, ki je trajala do 13.30, je bila odposlana ministrskemu predsedniku Pašiću v Pariz depeša, v kateri zahteva vlada pojasnila, ali naj se redno zasedanje skupščine otvori s prestolno besedo ali poslanico. Žele se tudi pojasnila glede povratka kralja.

Vojni minister general Žečević je poročal o stanju na albanski meji.

Ministrski svet je ugotovil dalje, da je bila z Beneškim sporazumom kršena trianonska mirovna pogodba, ker so se izpremenile meje, ne da bi se kaj povprašalo našo vlado. O stvari bo razpravljali ministrski svet na prihodnji tajni seji.

Dalje je bilo sklenjeno, naj se pospeši sodno postopanje proti komunistom, ki so odgovorni za atentate.

Za preskrbo krajev, kjer vlada zaradi suše pomanjkanje vode, je bil odobren kredit v znesku pol milijona dinarjev.

Ožji odbor ministrstev bo v ponedeljek razpravljal o zakonu glede razdelitve države v oblasti.

IZ ZAKONODAJNEGA ODBORA

Beograd, 22. oktobra. (Izv.) Ob 10. uri dopoldne se je vršila plenarna seja zakonodajnega odbora. Na dnevnem redu je bila volitev predsednika. Pred glasovanjem je se oglasil k besedi posl. Gjo-nović, ki je predlagal, naj se namesto enega izvolita dva tajnika. Pri glasovanju je bilo oddanih 23 glasov. Za predsednika je bil izvoljen Miša Trifunović (18), za I. podpredsednika Svetislav Popović (18), za II. podpredsednika Osman Vilović (18), za tajnika Čabrović (18 glasov). Nato je bilo sklenjeno, da se zastopniki sej oblikujejo v »Službenih Novinah«. Predsednik je prevzel koncem seje sekcije, naj se konstituirajo. Prihodnja seja se naznani pismeno. Na dnevnem redu bo volitev II. tajnika in poročilo II. in III. sekcije pododbora.

Beograd, 22. oktobra. (Izv.) Današnja seja pododbora zakonodajnega odbora je razpravljala o zakonskem načrtu o centralni upravi, sklenjeno svetu in upravnih sodiščih. Sklenjeno je bilo, da se morajo predlagane politivne ministrstev izvršiti najkasneje do dne 1. julija 1922. Za poročevalca je bil določen dr. Žerjav.

Beograd, 22. oktobra. (Izv.) Danes se je na seji monopolne uprave razprav-

ljalo o vprašanju zabrane uvoza cigaretne papirja. Monopolna uprava se bo obrnila na domače tvornice, da bodo prevzele izdelovanje cigaretne papirja na račun monopolne uprave.

Beograd, 22. oktobra. (Izv.) Štiri v dne parlamentarne grupe so imele danes posvetovanje o delu v parlamentu. Reševalo se je tudi vprašanje, ali more skupščina potom resolucije podaljšati veljavo skupščinskih odborov, ali se jih mora na novo izvoliti.

DUNAJSKI KLERIKALCI ZA HABSBURŽANE.

Dunaj, 23. oktobra. Danes pozivljajo vsi tukajšnji krščanski - socijalni listi na uvođenih mestih ljudstvo, da pomaga pri restavraciji Habsburgovcev na Madžarskem. Vsi demokrati, komunistični in drugi napredni listi pa so izdali apel na meščanstvo in delavstvo, naj se oboroži kolikor mogoče, da gre z orožjem v boj proti eventualnim zločincem, ki bi poskušali monarhistični puč.

Dunaj, 23. oktobra ob 5. popoldne. V velenemskih krogih se je pojavilo stremiljenje, naj bi se sedanja avstrijska vlada razširila z vetopom socijalnih demokratov in Velenemcev v vlado. Dosedanje držanje avstrijskih krščanskih socijalcev namreč kaže, da se nikakor ne nameravajo odločno izjaviti proti Karlovi pustolovščini. Velenemci so torej navezani na politično sodelovanje s socijalnimi demokrati.

Krščansko - socijalni klub je pod predsedstvom znanega prelata Seipel-a imel sejo, na kateri je bil sprejet zelo hladen sklep, naj se povratek Karla v Budimpešto smatra za zgolj zunanjo-političen dogodek, v katerega se Avstrija nima povoda vmešavati, marveč naj raje počaka, ali bi ta dogodek mogel kaliti mir. Poziv, naj se delavci, dijaki in meščani prostovoljno javijo pod orožje, so prinesli le socijalno-demokrati in velenemski listi, krščansko - socijalni pa ne! Legitimistična »Reichspost«, glavni organ avstrijskih klerikalcev, pa celo proslavlja karlistični prihod v piše n. pr.: »Če se Madžarski posreči, da izsilijo svojo samoodločbo, potem bo to uspeh vseh potlačanih narodov v celi srednji Evropi. (1) Naše oči še ne spoznavajo velikih sklepov božje previdnosti...»

Velenemci Wanč je pa na shodu svojih volilcev že izdal parolo: »Skupen nastop vseh političnih strank

HUDI BOJI MED POLJAKI IN NEMCI V GORNJI ŠLEZIJ.

Dunaj, 22. oktobra. Tukajšnje antantne mislije so danes opoldne dobile potrditve, da so se v Gornji Šleziji med Poljaki in Nemci, Obenem se poročila, da so sovjetske čete pričele napad na poljsko istočno mejo. (Prva vest je verjetna, ker so bile v Šleziji čete monarhistovskih oficirjev in dr. že zdavnaj pripravljene na napad proti Poljaki, čim pa je odločitev pri Vrhovnem svetu. Kaj je z drugo vestjo, bodo pokazala poročila v prihodnjih dneh. Morda gre za čete drugega habsburgovskega pustolovca Vilima Višivana (nadvojvodo Viljama) v istočni Galiciji.)

CLAUDE FARRÈRE:

Morski ropar

(Le Flibustier des Mers.)

Roman.

Tu zniža poročnik svoj glas: »Tomaže,« pravi in pogleda okrog sebe, kakor da se česa boji. »Tomaže,« dobro in hrabro govoriš. Ali pa tudi pomisliš, da nastavlja hudobec povsodi svoje zanjke? Ali ne gremo sedaj v njo? Ljuba sveta Ana iz Auraya! Čuj me, ljubi Tomaže...»

In še bolj zniža svoj glas, Tomaž se pa zravna in v njegovih očeh se pokaže isti nemir. Ročno seže na posvečeno svetinjo, ki mu visi okrog vrata.

»Čuj me, ljubi Tomaže: Ko še nisem bil zelo dober, je mati vzel nekaj bekoč seboj k priporočnemu zvoncu v Plouguenast. Tega je sedaj dobrih dvanajst let. Bila je jesen in že se je temnilo. Ne vem, če poznaš Plouguenast, visoko leži v hribovju sredi gozda. Mnogo potokov je v njih. Skoraj jih ne vidiš, ker imajo prav ozke in globoke struge med hrastovjem, med debeli pa raste visoka prapret in gost mah. To ti pravim, da boš razumel, kako je mogoče, da lahko skoraj takorekoč padeš v vodo, predno jo zapaziš.

Prav. Mati me torej vodi za seboj za roko, po malo izhojeni stezi sredi

šume. Gotovo pa je, kakor sva tu, da v šumi ni manjkalo duhov. Vkljub temu se pa nisem bal, prav nič, lahko mi veruješ... niti toliko nisem imel strahu, ko zdejše tukaj... to imam od matere, ki je bila pogumna žena... Ob njeni roki bi se bil upal sredi v ris med čarovnice, da tako rečem, z vsem spoštovanjem pred svetim Jovo in svetim Ludvikom, svojim patronom...

Pa čuj, kaj se je zgodilo! Naenkrat se moja mati ustavi in se več ne gane, kakor da je ostolbenela, »ko Lotova žena«, bi rekel naš učitelj. Gledam jo in vidim, da prisluškuje nečemu. Tudi jaz pričnem poslušati in slišim, Tomaže, ... tako gotovo, kakor sediva sedaj le tu: Pluf, pluf, pluf! ... Da, zares, udarce, kakor če pokaš s perilom po plohu...

Tomaž se strese in prekriža.

»Perice?« vpraša in obledi.

»Oh,« zastoka Ludvik, »če bi bil takrat vedel, kaj so perice! In res so bile! In sedaj pride, kakor sem se pozneje natančno spominjal: Minuto pozneje izpušči mati mojo roko in stopi za korak, in še za korak, se nagne, kakor da hoče opazovati nekaj v daljavi, potem odskoči, me pograbi in me reši tja nazaj, od koder sva prihajala, ne da bi se le še enkrat ozrla. Vse drugo je pozneje prišlo, kakor je moralo priti...»

»Umrla je še to leto?« vpraša Tomaž.

»Še ta mesec!« odgovori Guénolé.

»Vidiš, res so bile perice, najbrž so baš prale njeno mrtvaško rjuho v svetli mesečini. Sedaj pa vedi in poslušaj, Tomaž Trublet! Bil sem takrat še dečko, morda najmanjši v vsi ulici. Pa vkljub temu, ko sem slišal oni »pluf pluf!« peric, spominjam se, sem čutil tako jasno in določno, kako me je spreletelo med ramama pa doli do zadka... takšen hlad, da bi se mi v primeru z njim zimska slana zdelala bolj vroča kot žerjavica... Da! Ono jutro pa, ko smo dospeli na Tortugo, in ko sem zagledal Rdečebredca, ki ga naj vsi svetniki kaznujejo, ... tisto jutro torej, ko je ta mož prvič stopil na naše deske, ... da ti povem kar narav-

nost: Tisti hlad, kakor takrat pri pericah, in ki ga ne pozabim, kar bom živ, sem tistihmal zopet občutil, isti mraz smrtnega greha in smrti, revnih duš v vicah in onih v peklu. Tomaže, Tomaže, iz tega nam nastane še huda nesreča!«

Tomaž se prikriza v drugo in pre-mišljuje.

»Ah kaj!« zamrmra nazadnje. »Naj pride, kar hoče! To je vendar razlika, one strašne perice, ki jih še ni nikdo videl, ki bi ne bil kmalu na to umrl, in pa ta možakar iz mesa in krvi, ki vidi vsak dan množico ljudi moških in ženskih, pa se ni še nikomur nič zdelo, ko tebi!«

»Kdo ve?« odgovori Guénolé. Pa če nam ta dedec res prinaša nesrečo in če povsod, koder hodi, pušča setev nezgod, saj ni treba, da ta setev takoj dozori...»

»Louis,« pravi Tomaž, »zelo pobožen si in to mi ugaja. Toda tu nisva doma in razven na našem barju, kjer se potepajo čarovnice in druga zakleta sodrga, še ni nikdo videl ljudi, ki pomenijo nesrečo, po so še živi. Tem manj pa jih smemo iskati med poštenimi korzarskimi kapitani, ki imajo ladje, kanone in moštvo in ki iščejo pomoči za borbo, za katero so sami preslabi.«

»Pa bodi tako,« pravi Guénolé. »Bolje je, če se motim in če nam ta Rdečebredec res ne prinese ničesar hujšega, ko rdeče špansko zlato.«

Ta trenutek pa zagrmí v daljavi strel in pretrese vzduh v kabini. V hipu sta kapitan in poročnik na krovu. Strel iz topa je bil dogovorjeno znamenje med Trubletom in Bonnyjem, da sta hker in stražna ladja že na potu.

Moštvo v takelaži prične plezati kvišku, kdo bo prej zagledal bližajočega se sovražnika.

Tomaž pa gladko preseka nastajajoči nered z enim samim gromko iz polnih prs zaklicanim poveljem: »V borbo, spremi!«

(Dalje prihodnjik.)

SLOŽNO DELO SPASI NAROD, ZATO BODIMO SLOŽNI V DELU ZA JUGOSLOVENSKO MATICO!

Mesečno sobo

prazno ali meblirano, za eno ali za dve osebi, se išče. Ponudbe pod »tako« na upravitelstvo »Jutra«. 1769

Knjigovodja

prevzeten, se stalno sprejme za eno ali dve popoldanski uri. Ponudbe na upravitelstvo »Jutra« pod »Knjigovodja«. 1763

Po nizki ceni:

1692
nova dvokolesa, otroški vozički, šivalni stroji, tudi malo rabljeni.

F. BATJEL, Ljubljana, Stari trg št. 8. Karlovska cesta št. 4.

Prodajalec

mešane stroke, s prima referencami se z zelo dobrimi pogoji tako spreime v veletrgovini

1770
R. Stermecki, Celje

ERJAVEC & TURK

1771 »pri Zlati topati«

trgovina z železnino

(prej Hammerschmidt)

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7

nasproti križevniške cerkve.

Zaloga cementa in karbide.

Inženier dr. Miroslav Kasal

oblastvene poverjen stavbeni inženier
Ljubljana
Hilberjeva ulica št. 7.

Specijalno stavbene poročila za betonske, železobetonske in vodne gradnje.

Izbrava vodnih sil.

Naročajte dnevnik »Jutra«!

I' IMPERIAL SIR

tucat K 68— ili Din. 17—, pošt

4 tucata najmanje

I' LIPTAVSKI SIR

kg K 34— ili Din. 8-50 poštom bu-

rence 12 kg netto razšalje

MLJEKARNA SUNJA

(Hrvatska). 1743

Naročite se na

»Pota in cilji«.

Zbirka poljudno-znanstvenih spisov.

I.-II. zvezek: A. Melik, Zgodovina Srbov,

Hrvatov in Slovencev. I. del, vez. 21 K,

II. del, vez. 42 K. Za oba zvezka po pošti

K 5-40 več.

III.-IV. zvezek: Dr. Fr. Weber, Uvod v slo-

vojšjo. 72 K, pošta 3 K več.

V. zvezek: A. Melik, Zemljepis kralje-

vine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

Meh. vez., fin. papir 60 K, pošta 3 K več.

Broš. navadni papir 42 K, po pošti 2 K več.

Naročila sprejema

Tiskovna zadruga v Ljubljani,

Prešernova ulica, nasproti glavne

pošte.

1742

Ribje olje

pristno, medicinsko, je sveže došlo in

se dobi na drobno in na debelo

v drogeriji A. KANC,

Ljubljana, Zidovska ulica 1.

Najstarejša izdelovalnica perila.

Najfinejši izdelek. 1885 Perilo po meri.

1886

C. J. HAMANN

Mestni trg 8.

Plavžni koks (Stückkoks)

Telefon 88. (nemško blago) oddaja samo cele vagone

1841

A. Tonejc in drug, Maribor.

Priporočljivo!

Priporočljivo!

SIMON JENKO, Zbrani spisi.

Uredil dr. Joža Glonar. Cena K 42—, po pošti K 4-20 več.

Anatole France, Pingvinski otok.

Roman. Broš. K 42—, vez. K 52—, po pošti K 3-40 več.

Cika Jova-Gradnik, Kalamandarija.

Pesmi za otroke. Vez. K 16—, po pošti K 1-40 več.

Naročila na Tiskovno zadrugo v Ljubljani, Prešernova ulica, nasproti glavne pošte.

Zdraviški dom na Bledu

se odda za dobo treh let v najem.

Ponudbe je vložiti do 20. novembra t. l. pri županstvu občine Bled, kjer so tudi podrobni podatki in pogoji na vpogled. 1757

Zanesljiv in trezen strojnik

več tudi električne montaže, se išče za tovarniško podjetje v bližini Ljubljane. Ponudbe na upravo »Jutra« pod »Strojnik«. 1759

Avtomobilna prometna d. d. v Ljubljani.

Ustanovni občni zbor naše družbe, sklican za 27. oktobra 1921, se preloži na

10. novembra 1921.

ob 11. uri v prostorih centrale Jadranske banke v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II., z istim dnevnim redom.

Event. nove prijave za subskripcijo delnic sprejema še do 5. novembra t. l. vodstvo družbe v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7/II., soba št. 44.

Ljubljana, dne 24. oktobra 1921.

1766

Jadranska banka Ljubljanska kreditna banka
Slovenska eskomptna banka
Kreditni zavod za trgovino in industrijo